

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The typology and formal semantic of adnominal possession

Karvovskaya, E.

Citation

Karvovskaya, E. (2018, May 2). *The typology and formal semantic of adnominal possession*. *LOT dissertation series*. LOT, Netherlands Graduate School of Linguistics, Utrecht. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/62062>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/62062>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/62062> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Karvovskaya, Lena

Title: The typology and formal semantic of adnominal possession

Date: 2018-05-02

Samenvatting in het Nederlands

Deze dissertatie onderzoekt de semantiek van adnominale bezitsrelaties vanuit een cross-linguïstisch perspectief. Talen hebben vaak meerdere uitdrukkingen tot hun beschikking om adnominaal bezit uit te drukken. Twee van zulke constructies uit het Nederlands worden geïllustreerd in (1).

- (1) Le Bruyn and Schoorlemmer (2016: 7)
- a. de auto van Johan
 - b. Johan z'n auto

Een bekende eigenschap van bezitsrelaties is hun interpretatieve flexibiliteit. Aan één possessieve uitdrukking kunnen meerdere betekenissen verbonden zijn: de relatie tussen Johan en de auto in (1) kan een eigendomsrelatie zijn, maar het kan ook om een auto gaan waar Johan geld op heeft ingezet bij een wedenschap. Desondanks liggen sommige interpretaties meer voor de hand dan andere. De uitdrukking *Leonardo's neus* kan in principe verwijzen naar een neus die door Leonardo is geschilderd of beeldgehouden. Een dergelijke interpretatie vereist echter bijkomende context die deze interpretatie ondersteunt. Zonder zo'n specifieke context ligt de betekenis van *Leonardo's neus* als een lichaamsdeel van Leonardo het meest voor de hand. Deze interpretatie kan daarom worden beschreven als de *stereotypische* relatie tussen een *neus* en zijn bezitter.

Dit proefschrift onderzoekt een groot aantal genetisch ongerelateerde talen, waarin er overeenkomsten zijn tussen de verschillende wijzen waarop bezitsrelaties kunnen worden uitgedrukt en de mogelijke relaties tussen bezitter en bezit.

In hoofdstuk 2 presenteer ik het elementaire systeem dat in de meeste talen voorkomt. Ten eerste argumenteer ik dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen uitdrukkingen van bezit die gebaseerd zijn op betekenis enerzijds, en uitdrukkingen van bezit die gebaseerd zijn op de vorm anderzijds. In sommige talen wordt de keuze voor een possessiefmarkeerder uitsluitend gebaseerd op de lexicale klasse van het zelfstandig naamwoord dat het bezit aanduidt. In

zulke gevallen is het onderscheid dus gebaseerd op vorm.

Wanneer het verschil tussen bezitsrelaties gebaseerd is op de semantiek kan hetzelfde zelfstandig naamwoord op verschillende wijzen als bezit gemarkeerd worden, afhankelijk van de bezitsrelatie tussen de bezitter en het bezit die moet worden uitgedrukt. Om de semantische verschillen te verklaren definieer ik twee soorten possessieve uitdrukkingen die ik benoem als *idiosyncratische* en *niet-idiosyncratische* strategieën. Drie factoren zijn relevant voor deze indeling. Allereerst zijn idiosyncratische strategieën minder productief dan niet-idiosyncratische strategieën. Verder bevatten ze meestal minder morfologisch materiaal. Een derde cruciale factor is dat idiosyncratische strategieën stereotypische relaties uitdrukken zoals het bezit van het lichaamsdeel *neus*.

De twee bezitsrelaties uit Adyghe in (2) dienen hier ter illustratie. In (2a) zien we een idiosyncratische strategie die gebruikt wordt om een lichaamsdeelrelatie tussen de eerste persoon (de bezitter) en het hoofd uit te drukken. In (2b) zien we daarentegen een niet-idiosyncratische strategie die gebruikt wordt om een bezitsrelatie tussen de eerste persoon en het hoofd uit te drukken. De strategie in (2) is minder productief dan die in (2b). De eerste is alleen beschikbaar voor een kleine groep zelfstandige naamwoorden, waaronder een aantal lichaamsdelen en verwantschappen. In formeel opzicht zien we dat de bezitsrelatie in (2a) wordt gemarkeerd door *s-* ‘1SG’, terwijl de bezitsrelatie in (2b) wordt gemarkeerd door een combinatie van *s-* ‘1SG’ en *-je-* ‘POSS’. We zien dus dat de idiosyncratische strategie in (2a) minder morfologisch materiaal bevat dan de niet-idiosyncratische strategie in (2b).

- (2) Adyghe (Gorbunova 2009: 153-154)
- a. s-šha
1SG-hoofd
‘mijn hoofd’
 - b. s-jə-šha
1SG-POSS-hoofd
‘mijn hoofd’ (gezegd door een zoloog over het hoofd van een hond)

Zoals wordt aangetoond in hoofdstuk twee is de precieze interpretatie van stereotypische relaties cultuurafhankelijk. In Tawala bijvoorbeeld wordt de relatie tussen een persoon en een dorp waarin hij/zij woont idiosyncratisch gemarkeerd, zoals te zien is in (3). Dit betekent echter niet dat deze relatie stereotypisch is voor het zelfstandig naamwoord ‘persoon’ in andere talen, zoals Adyghe. In elke taal moeten stereotypische relaties afzonderlijk worden vastgesteld, hoewel een idiosyncratische markering van bezitsrelaties die betrekking hebben op lichaamsdelen en verwantschappen vaak voorkomt in de talen van de wereld.

- (3) Tawala (Ezard 1997: 98)

meyagi lawa-hi
 village dorp persoon-3PL
 ‘mensen van het dorp’

Ik stel een analyse voor die abstract genoeg is om taalspecifieke variatie toe te staan. Als zowel idiosyncratische als een niet-idiosyncratische strategie beschikbaar zijn voor hetzelfde zelfstandig naamwoord, zoals voor *sha* ‘hoofd’ in het voorbeeld uit Adyghe in (2), dan wordt de keuze tussen de beide strategieën bepaald door het pragmatisch principe *Maximize Presupposition* (Heim 1991) dat geformuleerd is in (4).

(4) Laat je bijdrage zo veel als mogelijk veronderstellen!

De intuïtie achter dit principe is dat, wanneer er competitie tussen twee uitdrukkingen optreedt, waarvan één uitdrukking een specifieke betekenis heeft en één uitdrukking een ondergespecificeerde betekenis, de keuze voor de ondergespecificeerde betekenis impliceert dat de specifieke betekenis niet van toepassing is. In het geval van de competitie tussen idiosyncratische en niet-idiosyncratische strategieën voorspelt *Maximize Presupposition* dat de idiosyncratische strategieën worden gebruikt voor stereotypische relaties en niet-idiosyncratische strategieën voor andere contextueel bepaalde relaties. De voorspelling is dus dat het gebruik van een niet-idiosyncratische strategie in combinatie met een zelfstandig naamwoord, zoals *sha* ‘hoofd’ in het voorbeeld van Adyghe in (2), tot de interpretatieve conclusie leidt dat de relatie tussen de bezitter en het bezit in elk geval niet een lichaamsdeelsrelatie is. De bedoelde interpretatie, zoals die van eigendom in (2b), kan dan worden afgeleid uit de context.

In de rest van dit proefschrift richt ik mij op de vraag in welke mate de voorgestelde analyse kan worden toegepast op talen die gebruik maken van meer dan twee morfologische markeerders voor bezitsrelaties. In hoofdstuk 3 laat ik zien hoe de analyse kan worden toegepast op talen die gebruik maken van zogenaamde possessieve ‘classifiers’. Ik bekijk met name possessieve ‘modificeerders’, dat zijn possessieve classifiers die de relatie tussen de bezitter en het bezit bepalen. Een voorbeeld hiervan is te zien in (5). De possessieve modificeerder *u* ‘voedsel’, die lijkt op een zelfstandig naamwoord, wordt samengevoegd met de possessief markeerder *-n* om een voedselrelatie tussen de ‘1SG’ bezitter en het bezit ‘maniok’ uit te drukken.

(5) Panare (Payne and Payne 2013)
 y-u-n uto’
 1SG-voedsel-POSS maniok
 ‘mijn maniok (om te eten)’

Sommige talen hebben uitsluitend possessieve modificeerders, en vertonen geen verschil tussen idiosyncratische en niet-idiosyncratische strategieën. In andere talen is er een wisselwerking tussen possessieve modificeerders, idiosyncratische,

en niet-idiosyncratische strategieën. Er zijn bijvoorbeeld talen die naast de oppositie tussen idiosyncratische en niet-idiosyncratische strategieën een aantal relaties aanvullend specificeren met possessieve modificeerders.

In hoofdstuk 4 bespreek ik andere talen die verschillende strategieën aanwenden om bezitsrelaties uit te drukken. Ik laat zien dat het onderscheid tussen bezitsrelaties op basis van vorm enerzijds en betekenis anderzijds toestaat om ogenschijnlijke complexe systemen terug te brengen tot een elementair verschil tussen idiosyncratische en niet-idiosyncratische strategieën. Verder laat ik zien dat talen, naast de oppositie tussen idiosyncratische en niet-idiosyncratische strategieën, gebruik kunnen maken van andere manieren om bezitsrelaties uit te drukken die niet afhangen van deze oppositie. De possessieve interpretatie kan bijvoorbeeld worden uitgedrukt door een relationeel zelfstandig naamwoord dat verwijst naar het bezit: in een dergelijk geval is een possessief markeerder niet nodig. Globaal gezien zijn de ontstane betekenisverschillen in zulke gevallen behoorlijk vergelijkbaar. Daarom concludeer ik dat het voor een cross-linguïstische analyse belangrijk is om semantische factoren in acht te nemen. Tot slot biedt hoofdstuk 5 een overzicht van de uitkomsten van deze dissertatie, en een bespreking van een aantal open vragen.